

Kurikan Nuijamiehet

HISTORIIKKI VUOSILTA 1948 - 2008

1. Alkuvaiheet

Paikallislehdessä oli 29.1.1948 ilmoitus mieskuoron perustavasta kokouksesta Kurikan Ns:n talolla 2.2.1948. Hankkeen puuhamiehenä oli paikkakunnalle pari vuotta aikaisemmin muuttanut asemapäällikkö Onni Pohjola. Hän oli erittäin innokas ja ansioitunut kuoromies ja oli laulanut jo useissa rautatieläisten kuoroissa. Paikalle oli saapunut 24 osanottajaa ja niin päätettiin perustaa mieskuoro Kurikan Nuorisoseuran alaosastona. Puuhamiehet olivat jo edeltä käsin käyneet pyytämässä kuoron taiteelliseksi johtajaksi kanttori Toivo Alankoa ja saaneetkin häneltä myöntävän vastauksen. Kuoron ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin itseoikeutetusti Onni Pohjola ja muiksi johtokunnan jäseniksi Jussi Kiskola, Jaakko Kurikka ja Reino Kostioja.

Kuoro pääsi hyvin matkaa ja kevään kuluessa kuoroon ilmoittautui peräti 64 laulajaa. Harjoitukset aloitettiin välittömästi ja jatkuivat aina heinäkuulle asti niin, että uusi kuoro kävi jo elokuun lopulla esittäytymässä Lapuan Laulujuhliilla. Ensimmäisessä kevät-konsertissa 10.4.1949 ohjelmistoon kuuluivat mm G. A. Härtelin ”Sua tervehdin”, Paciuksen ”Suomen laulu” sekä Sibeliuksen ”Finlandia”. Kevätkonserttien perinne on jatkunut edelleen. Useita muitakin alkuvuosien lauluja on edelleen ohjelmistossa, mm Kuulan ”Nuijamiesten marssi”, Stunzin ”Ylioppilaslaulu” sekä Sibeliuksen ”Sydämeni laulu”.

2. Toiminta vakiintuu

Mieskuoro piti 5-vuotisjuhlakonsertin 12.4.1953 Kurikan Ns:n talossa. Maakuntalehdet, Vaasa ja Ilkka, ylistivät molemmat kuoron tasoa mm seuraavasti, ”Nuoresta iästään huolimatta kuoro on menestynyt hyvin. Kanttori Alanko on tehnyt tuloksellista ja uhrautuvaa työtä kouluttaessaan laulajia. Kyseessä on vaativinta mieskuoro-ohjelmistoa Kuulan, Sibeliuksen, Sonnisen ja Klemetin sävellyksiä”.

Kuoron 10-vuotiskonsertissa 20.2.1958 sai ensi esiintymisensä myös kuoron taiteellisen johtajan, Toivo Alangon, Kurikan Mieskuorolle säveltämä laulu, ”Lipullemme”, jonka oli sanoittanut Saima Lohikoski. Konsertissa oli mukana 36 laulajaa. Arvosteluissa todetaan mm ”Bassot olivat hyvät ja täyteläiset ja soivat kantavasti, mutta tenoreilta kaivattiin kirkkautta”. Historiikissa todetaan mm ”Olemassaolo- aikanaan kuoro on valmistanut esityskuntoon 136 laulua ja konsertoinut lukuisia kertoja maakunnassa ja kerran radiossa. Kuoro on luonut pysyviä lauluperinteitä laulamalla vappuaamuisin ystävilleen kevään riemusta sekä esiintymällä itsenäisyyspäivinä ja jouluaattoiltoina sankarihaudalla.” Jouluaaton perinteisiin on edelleen kuulunut myös laulutervehdysten vienti sairaalaan, nykyiseen terveystalokseen.

3. Taiteellinen johtaja vaihtuu

Kanttori Toivo Alanko luopui lukuisten tehtäviensä vuoksi v 1959 kuoronjohtajuudesta ja hänen tilalleen tuli opettaja Heikki Järvinen, joka oli aikaisemmin toiminut kuoron varajohtajana. Tulikasteensa kuoron taiteellisena johtajana Heikki Järvinen sai 12.4.1960

Kurikan Ns:n talossa kuoron 12. kevätkonsertissa, jota myös Toivo Alanko oli saapunut kuuntelemaan. Alanko totesikin, että hänen aloittamansa kuorotyö jatkuu. Lehtiarvostelun mukaan ”täyteläisin ääni kuorossa on II bassolla”. Järvisen kaudella v 1962 tehtiin myös kuoron ensimmäinen matka ulkomaille, Ruotsiin, jossa esiinnyttiin Kurikan kummikunnassa Ockelbossa sekä Fagerstassa.

Kuoron puheenjohtajana alusta lähtien toiminut Onni Pohjola muutti v 1963 paikkakunnalta ja hänen tilalleen valittiin Veikko Anttila, joka hoitikin tehtävää aina vuoteen 1979 asti. Kuorolle oli jo toisena toimintavuotenaan saatu oma merkki ja säännöt. Ajan kuluessa merkki kävi kuitenkin malliltaan vanhahtavaksi. Niinpä v 1963 kuorolle vahvistettiin opettaja Sakari Toivolan suunnittelema uusi laulajamerkki. Merkki esittää kurikkaa eli paitapiiskaa ja siihen on kohokaiverrettu nuottiavain. Sama aihe on kuoron viirissä, jonka kuoron toimelias naistoimikunta lahjoitti kuorolle sen 30-vuotisjuhla-konsertissa. Viirin on suunnitellut Esko Saarimäki Alavudelta. Myöhemmin Eero Saarimäki suunnitteli kuorolle myös oman lipun, joka vihittiin käyttöön 5.12.1985.

4. Lintalan ja Rinta-Kosken kaudelle

Kuoron taiteellinen johtaja vaihtui v 1963, jolloin Paavo Rinta-Koski otti tehtävän vastaan. Samalla varajohtajaksi tuli Pentti Lintala. Seuraavana vuonna alkoi ns kaksoisjohtajakausi, jolloin molemmat vastasivat kuoron johtamisesta ja yhdessä valmisteltiin 20-vuotisjuhlakonserttiohjelma. Juhlakonsertti pidettiin Kirkon koulun salissa 28.4.1968; konsertissa oli mukana 36 laulajaa. Historiikissa todetaan mm, että kuorolla oli ollut siihen mennessä 44 konserttia. Muita tilaisuuksia, joissa kuoro tai osa siitä oli esiintynyt oli lähes 400. Kuoro toimi edelleen Kurikan Nuorisoseuran alaosastona. Vuodesta 1966 kuoro on kuulunut Kurikan kansalaisopistoon.

Pentti Lintala ryhtyi v 1970 kuoron taiteelliseksi johtajaksi ja Paavo Rinta-Koski siirtyi varalaulunjohtajaksi. Lisäksi hän toimi ansiokkaasti kuoron säestäjänä niin pianolla kuin hanurillakin.

Jäsenkampanjan ansiosta kuoron 25-vuotisjuhlakonsertissa 29.4.1973 estradilla oli 58-miehinen kuoro. Kuusi laulajaa oli ollut mukana kuorossa alusta lähtien. Lehtiarvostelussa todettiin ”kokonaiskuva konsertista oli hyvin myönteinen. Kuoron sointi on korkeatasoista ja Pentti Lintala on kuoroa hioessaan hioutunut itsekin. Hänestä on kasvanut kuoromies”.

5. Yhteistyötä yli maakuntarajojen

Mieskuorolla oli jo alusta alkaen ollut yhteistyötä eri kuorojen kesken mm Alavuden suuntaan. Lisäksi monena vuonna osallistuttiin Sulasolin laulujuhliin ja myös muihin kuorotapahtumiin. Maakunnassa muodostettiin 1970-luvulla useita erilaisia maantieteellisiä lauluakseleita. Kurikan kohdalla se oli 3-tie. Huippuna voidaan pitää kolmostien kuorojen kohtaamisia v 1974. Niissä Ilmajoen, Kurikan, Jalasjärven, Parkanon ja Kyröskosken mieskuorot ILKUJAPARKU-konserteissaan esittivät parastaan yhdessä ja erikseen; esitys taltiointia varten Tampereen Yliopiston salissa. Vastaava kuoro-akseli muodostettiin v 1985, jolloin Kurikan, Ilmajoen, Seinäjoen, Lapuan ja Alahärmän mieskuorot, KUISLA, esiintyi yhteiskonserteissa lähes 200 miehen voimalla kunkin kuoron kotipaikkakunnalla .

Porilaisen tyttökuoron, Porin Sävelsirkkujen, kanssa Nuijamiehet teki toisen Barcelonan matkan syksyllä 1986. Ennen matkaa konsertoitiin yhdessä ja sen jälkeen vielä Helsingissä vuosina 1987 ja-88. Konserttiohjelma on myös taltioituna äänitteenä.

6. Nuijamiehinä Verenperintöön

Vuosien saatossa kuoron toiminta oli laajentunut; yhteistyötä tehtiin moneen suuntaan ja esiintymisiä oli huomattavan paljon. Monipuolisen toiminnan myötä myös taloudellinen puoli oli kasvanut. Niinpä katsottiin, että toimiminen Kurikan Ns:n alaosastona ei ollut enää tarkoituksenmukaista ja päätettiin v. 1971 perustaa yhdistys, Kurikan Mieskuoro ry. Muutama vuosi myöhemmin eli v. 1975 kuoro otti nimen Kurikan Nuijamiehet. Uuden nimen alla alettiin valmistella 30-juhlakonserttia. Konsertti valmistettiin ohjelma-kokonaisuutena ”**VERENPERINTÖ - pohjalainen laulusarja**”. Laulusarja sisälsi isänmaallis-pohjalais-aiheisen sarjan, jonka monet sovitukset Pentti Lintala oli tehnyt. Juhlakonsertti 29.4.1978 oli ikään kuin alkusoitto Ilmajoen Musiikkijuhlien Ilkka-oopperalle. VERENPERINTÖ- sarjasta tulikin Nuijamiehille tavaramerkki, jolla seuraavan vuosikymmenen aikana oli vientiä moneen suuntaan niin kotimaassa kuin Ruotsissakin. Kuoron vahvuus oli peräti yli 70 laulajaa ja 30-vuotiskonsertissa vielä kuusi laulajaa oli sellaisia, jotka olivat olleet mukana alusta lähtien. VERENPERINTÖ levytettiin v. 1979.

7. Oopperassa

Yhteistyö Ilmajoen Musiikkijuhlien kanssa alkoi v 1978. Kurikan Nuijamiehet oli Jaakko Ilkka-oopperan kuorona ja toimivat myös oopperan huoveina. Ooppera esitettiin vv 1978 – 81 peräti 25 kertaa. Nuijamiesten roolitus oli ensimmäisessä näytöksessä olla talonpoikina eli nuijamiehinä ja toisessa näytöksessä tenorit siirtyivät huoveiksi ja bassot pysyivät nuijamiehinä. Luonnollisesti kuoro-osat muodostuivat näitten roolitusten mukaan. Kuorolaisten mukanaolo oopperoihin oli aktiivista. Parhaimmillaan osallistujia kuorosta noina vuosina oli reilusti yli viisikymmentä. Tiettyjä kohtauksia Ilkka-oopperasta kuoro käytti sitten hyväkseen ja esitti omassa ohjelmistossaan konserteissa, nimenomaan Verenperintö-ohjelmakokonaisuuteen sopien.

Seuraavina vuosina 1982 – 1985 kuoro jälleen mukana sillä kerralla Jokioopperassa, joka esitettiin 23 kertaa. Ansioistaan kuoro sai vastaanottaa Kansallisoopperan 100-vuotis-juhlamitalin tunnustuksena oopperan hyväksi tekemästään työstä. Voidaan myös todeta, että oopperoissa mukana olo kokemus, joka tuskin koskaan unohtuu. Vain harva mieskuorolainen voi sanoa, ”olen esiintynyt oopperassa”. Oopperat antoivat kuorolaisille melkoisesti itsevarmuutta

V 1983 MTV, Ilmajoen musiikkijuhlat ja Sulasol järjestivät yhdessä HEI HOI, LAULU SOI-laulukilpailun kuoroille. V 1983 Nuijamiesten esittämä laulu oli Pentti Lintalan säveltämä, sovittama ja sanoittama humoristinen laulu ”Matkamuistona satukuva”. Loppukilpailu lähetettiin MTV:ssä ja yleisöäänetyksen tuloksena Nuijamiesten laulu sijoittui toiseksi. V 1985 oli vuorossa taas sama kilpailu ja Nuijamiehet oli mukana loppukilpailussa laululla ”Paapalla kliffaa”. Tällä kertaa jäätiin palkinnotta. Myös Paapalla kliffaa-laulu oli P. Lintalan sävellys-, sanoitus- ja sovitustyö.

8. Barcelonassa ja Lontoossa

Konserttimatka Barcelonaan v. 1981 oli ikimuistoinen ja oli osa Suomen ja Espanjan välistä kulttuurinvaihtoa. Kuoro piti useita konsertteja kaupungissa ja lähialueilla. Matkaan saatiin myös valtion kulttuurivaroista avustusta. Kulttuuriministerinä toimi tuolloin kurikkalaisministeri, tosin silloin jo jyvaskyläläistynyt Kalevi Kivistö.

Toisen kerran Barcelonassa vierailtiin v 1986. Edellä oli jo maininta, että vuoden 1986 matka tehtiin yhdessä Porin Sävelsirkkujen kanssa

Lontoossa vietettiin v. 1984 Settlementiliikkeen 100-vuotisjuhlia. Pääkonsertti oli Albert Hallissa. Lisäksi kuorolla oli useita muita esiintymisiä, mm. Lontoon pormestarin luona. Lontoon matka lienee yksi merkittävimmistä matkoista kuoron historiassa. Kuoron kokonaisvahvuudesta 66:sta mukana oli 53 laulajaveljeä.

Ruotsissa kuoro vieraili useaan otteeseen 1980-luvulla mm. Motalassa, Tukholmassa sekä Ockelbossa. Ockelbon mieskuoro kävi vastavierailuilla v 1984 Kurikassa. Ulkomaan matkailun lisäksi myös kotimaassa tehtiin lukuisia konserttavierailuja eri paikkakunnille. Lähes yhtä usein monet kuorot tekivät vastavierailuja Kurikkaan.

Rajan avautumisen jälkeen tehtiin v 1992 konserttavierailu Viroon, Tallinnaan, jossa emäntäkuorona toimi Tarton Yliopiston naiskuoro. Seuraavana keväänä Tarton kuoro teki vastavierailun Kurikkaan.

9. Jouluyön vesper

Ohjelmistoon harjoiteltiin v. 1990 jouluyön vesper, jonka ensi-ilta oli 24.12.1990. Vesper koostui joululauluista, jotka oli sidottu yhteen joulun tekstein. Jouluyön vesper esitettiin Kurikan kirkossa vv 1990 - 94 vuosittain. Lisäksi vierailtiin vuosittain useiden paikkakuntien kirkoissa aina Hämeenlinnaa ja Kokemäkeä myöden. V 1992 vesper taltioitiin televisiolle.

Jouluvesper perustuu v 1939 sotajouluna ylistarolaisäidin rintamalle kirjoittamaan kirjeeseen. Kirje oli päivätty jouluaattona 1939. Vesperin ensimmäinen osa kertoo jouluevankeliumin muodossa ensimmäisestä joulusta, toinen kertoo sota-ajan tunnoista ja kolmannessa eletään nykyjoulu. ”*Tämä jouluyön vesper on kunnianosoitus niille, jotka ovat antaneet kaikkensa tai uhranneet parhaita aikoja elämästään isänmaan puolustamiseksi ja ylösrakentamiseksi, niin että meillä hyvä on tänä armon jouluna ____:*” Em on esilause ohjelmalehtisen alussa. Vesperin tekstit ovat P. Lintalan samoin kuin esityksen johto ja ohjaus. Avustajina esityksissä olivat mm. reserviläiset. Tutut joululaulut seuraavat tekstien sanomaa. Televisiolle taltioitu vesper esitettiin tv:ssa jouluaattona 1992.

10. Johtajanvaihdoksia

Pentti Lintala luopui v. 1994 kuoron taiteellisen johtajan tehtävistä 30 vuoden aktiivisen toiminnan jälkeen. Hänen tilalleen tuli virolaissyntyinen Zanna Ruhno. Hänen kautensa jäi kuitenkin melko lyhyeksi, sillä hän luopui tehtävästä jo joulukuussa 1995. Zannan tilalla taiteellisenä johtajana aloitti tammikuussa 1996 Puolasta kotoisin oleva, mutta jo hyvin kurikkalaistunut Romuald Podleśny.

Tammikuussa 1998 kokosi kolme naapurikuoroa eli Kurikan, Ilmajoen ja Jalasjärven mieskuorot voimansa ja pitivät yhteiskonsertit jokaisen kuoron kotipaikkakunnalla. Konserttien päätteeksi kuorot kävivät laivaristeilyllä Uumajassa kotijoukoilla vahvistettuina.

11. Miehen ikään

Kuoro oli saavuttanut jo miehen iän eli 50 vuoden iän. Romekin johdolla kuoro juhli merkkipaaluun saavuttamista pitämällä juhlakonsertin 20.2.1999 yläasteen B-salissa. Konsertissa kuultiin perinteisten jo 50 vuotta aikaisemmin ensimmäisessä konsertissaan esittämien laulujen lisäksi vuosien varrella opittuja kappaleita, mutta myös uusia, juhla-konserttia varten harjoiteltuja kappaleita. Kuoron esiintymisasuksi valittiin smokki.

Kesällä laulukauden päätyttyä kuoro teki pitkästä aikaa vierailun ulkomaille eli Puolaan. Matka tehtiin yhdessä Alavuden Mieskuoron kanssa ja suuntautui kuoron taiteellisen johtajan, Romuald Podleśnyn, kotiseudulle Varsovaan ja sen lähialueille.

12. Uudelle vuosituhannelle

Uudelle vuosituhannelle eli 2000-luvulle tultaessa tiivistyi yhteistyö mm Alavuden Mieskuoron ja Kauhajoen Laulu-Jussien kanssa; ehkäpä syynä tähän oli, että kuoroilla oli sama taiteellinen johtaja. Kuorot pitivät useita yhteiskonsertteja ja näin edistivät laulajaveljien yhteen kuuluvaisuutta. Myös Jalasjärven Mieslaulajien ja Ilkan Miesten kanssa konsertoitiin yhdessä. Lisäksi on esiinnytty sekä Jurvan että Teuvan kirkossa yhdessä paikallisten kanssa.

Kuoro piti Kurikassa 20.2.2004 laululeirin, jossa harjoiteltiin perusmerkkilauluja. Leirin päätteeksi järjestetyssä perusmerkkikokeessa 14 laulajaveljeä suoritti hyväksyttävästi Mieskuoroliiton perusmerkin. Niinpä Kurikan Nuijamiehet nimettiin seuraavana vuonna Suomen Mieskuoroliiton toimesta Vuoden Kuoroksi.

Syksyllä 2004 pidettiin Kurikassa Monnarilla Sulasolin E-P:n piirin 50-vuotisjuhlatilaisuus. Tilaisuuden järjestelyistä vastasi Nuijamiehet. Kuoron silloinen puheenjohtaja Juhani Korpi teki erittäin mittavan työn tilaisuuden vastuuhenkilönä ja organisoijana. Hänen ansiostaan juhlat onnistuvat erinomaisesti.

Laulukaudella 2006-07 pidettiin 3 konserttia eli Kaskisissa, Jurvassa ja Karijoella. Kuitenkin jo keväällä alettiin suunnitella kuoroakselia samaan tapaan kuin jo vuosikymmeniä aikaisemmin. Suunnaksi otettiin jälleen 3-tie. Jalasjärven, Ikaalisten ja Kyröskosken mieskuoroille esitetty yhteistyötarjous kantoi hedelmää. Teemalla ”Suomi on hyvä maa - Suomi 90 vuotta” kuorot konsertoivat jokaisen kuoron kotipaikkakunnalla. Konsertit onnistuivat hyvin ja niinpä viimeisen, Ikaalisissa pidetyn konsertin jälkeisessä karonkassa yhteistyölle toivottiin jatkoa.

Kuoron talous on jo vuosikymmenien ajan hoidettu jokavuotisella joulukuusien myynnillä. Kuuset on hankittu eri paikoista, useimmiten alkavilta savottatyömailta. Voidaankin todeta, että joulu ilman Nuijamiesten joulukuusta ei ole oikea joulu!

13. Tulevaisuus

Mieskuoro- ja Nuijamieshenki elää edelleen vahvana ja myös lähivuosille on suunnitelmia. Laulajaveljien määrä on kuitenkin uhkaavasti alentunut. Kun kuorossa 1970-luvulla oli jopa yli 70 laulajaa, on määrä pudonnut huomattavasti ja tällä hetkellä kuorossa on 30 laulajaa. Erityisesti I tenoreita kaivattaisiin lisää. Kuoro on myös harmaantunut ja tarvitsisi lisää uutta, nuorta verta. Ympäröivän yhteiskunnan tarjonta on kuitenkin niin runsasta ja monipuolista, että siinä ei mieskuoro välttämättä ole ensimmäisenä nuoren miehen harrastuslistalla.

Laulaminen yhdessä on kuitenkin asia, joka luo yhteenkuuluvaisuutta mitä parhaimmalla tavalla. Viikottaiset harjoitukset ovat monelle sellainen henkireikä, jonka avulla työasiatkin voi hetkeksi unohtaa; harjoituksia ei yksinkertaisesti voi jättää väliin. Eläkeläiselle laulu antaa lisää mielenkiintoisia vuosia ehkä raskaankin työuran jälkeen. Esiintymiset ja varsinkin konsertit ovat se suola, jotka osaltaan antavat sellaisia onnistumisen tunteita, joita me jokainen elämässämme tarvitsemme. Onnistuneen konsertin jälkeinen tunne ”Me teimme sen” kruunaa usein viikkojen, kuukausien, joskus jopa vuosien työn. Kuorolla on tällä hetkellä todella ammattitaitoinen, vaativa ja innostava taiteellinen johtaja, joten seuraavien vuosien aikana kuoron on pidettävä huolta siitä, että jatkuvuus säilyy ja että kuoroon saadaan uusia, innokkaita laulajaveljiä

Kurikassa 6. huhtikuuta 2008

Tapani Taipalus
kuoron sihteeri

Tämä historiikki pohjautuu suurelta osin Oiva Muurimäen tekemään 30-vuotishistoriikkiin ja Sakari Ketolan tekemään 40-vuotishistoriikkiin.

Sakari Ketolalle lisäksi erityinen KIITOS tähän historiikkiin tekemistään tarkennuksista.